

אקטיביזם בסייעוד תשפ"ד, 4-2023 סמסטר א'

מס' הקורס: 290.3469

מועד: יום ב' שעות 12-16

מרצה: גבי ענבל פרן פרח

שעות קבלה בתיאום מראש במייל:

גבי ענבל פרן פרח: ifaranper@staff.haifa.ac.il

רמת הקורס: תואר ראשון שנה ג'

מבנה הקורס: קורס המשלב הרצאות במליאה, דיונים ועבודה קבוצתית.

על הקורס ומטרתו המרכזית:

פְּעִילָנוּת גישה הדוגלת בעשייה נמרצת ובמעורבות פעילה בעיקר כדי להביא שינוי בתחומים חברתיים ופוליטיים (בלועזית: אַקְטִיבִּיזְם) (האקמיה ללשון העברית, 2021)

תשומת הלב לאחר, לחברה ולסביבה היא אבן יסוד במקצוע הסייעוד. הסייעוד דורש מאיתנו, אחים ואחיות להיות באחריות על הסביבה ועל בריאות הציבור אותו אנו משרתים ומשרתים. מתפקידה של אחות להיות מודעת לסביבת, עירנית לעוול ולחוסר צדק, נכונה לתת עזרה ולהתייחס לכל אדם באשר הוא אדם ללא שיוך אתני מעמדי או תרבותי. עליה להציב את הגזענות והשיפוטיות מחוץ לתחום הפעולה שלה ולייצג את מטופליה. כאחיות ואחים עלינו להיות מודעות לממדים הפוליטיים, הכלכליים והחברתיים ולהעניק טיפול בהתחשב בהם. עלינו להכיר בהשפעה שיש להיבטים אלה על מטופלינו: גם עוני, השכלה, התנהגויות הנובעות מרמת החיים ואיכות החיים, התנהגויות הנובעות ממעמד חברתי, ממדי צדק, שוויון ואי שוויון בבריאות.

מטרת העל של קורס זה היא לפתוח עינינו את המציאות בה אנו עובדות ועובדים כאחיות ואחים, מציאות שמעגליה מתרחבים – החל מהמפגש הטיפולי, למחלקה, לארגון, לעיר, לתרבות ולחברה הישראלית כולה. נפקח עינינו למציאות בה אנו פועלות ופועלים בחברה הישראלית בהקשרים הפוליטיים, החברתיים והכלכליים של מערכת הבריאות.

יעדי של קורס זה הם: הסתכלות ביקורתית על מערכת הבריאות בישראל ומיקום מקצוע הסייעוד בתוכה, היכרות עם דרכי פעולה לשינוי חברתי, פיתוח מחאות, חוקי שביטה ואמצעי נגד במערכת הבריאות הן מבחינה הסטורית היסטורית והן עכשווית, התנסות בהובלת מהלך לשינוי חברתי ממש וקבלת כלים ליצירת שינוי חברתי כגון כתיבת ניירות עמדה.

מתודולוגיה:

רוב החומר יינתן לקריאה בבית כדרישת קדם לדיונים בכיתה. התרגילים הינם בסיס לעבודה קבוצתית בכיתה.

דרישות הקורס:

1. **נוכחות** חובה (היעדרות מותרת עד 20%) במידה והשיעור יעבור להוראה מקוונת הסטודנטיות/ים מצופות/ים לפתוח מצלמות בשיעורים. במקרה שהשיעור יוקלט, תמונות הגלריה לא יוקלטו. רק במידה ותינתן סיבה מוצדקת באופן פרטי למרצה ויתקבל אישור בכתב מהמרצה **לפני** השיעור אי פתיחת מצלמה לא תחשב כהיעדרות.
2. קריאת ספרות והגשת מטלות ביניים
3. הגשת מטלה מסכמת
4. הצגה קבוצתית בכיתה

כל התרגילים יוגשו באמצעות מערכת ה-Moodle בפורמט PDF בלבד. **לא יתקבלו תרגילים בפורמט וורד וכן, לא יתקבלו תרגילים בדואר אלקטרוני.**

הערכה:

- השתתפות - 20%
- הגשת מטלת ביניים אישית - 10%
- הגשת מטלה קבוצתית והצגתה בכיתה - 20%
- מטלה אישית מסכמת - 50%

תכנית השיעורים וקריאת חובה - סמסטר ב':

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
1.1.24	פתיחת סמסטר, היכרות בין אישית והיכרות עם הקורס	נא עברו על הסלבוס לפני השיעור והגיעו מוכנות ומוכנים עם שאלות עליו
	האלימות בחברה הערבית ותפקידנו כמקצוע למולה	צפיית חובה לפני השיעור: https://www.kan.org.il/content/kan/kan-11/p-13799/108757 שליחה על השאלה בערבית: משפחות הנרצחות שימו לב שמדובר בפרק קשה שעלול להוות טריגר רגשי – ממליצה לצפות יחד. ויחד עם זאת מבקשת מאוד לצפות לקראת השיעור כדי שיתן לנו בסיס לשיחה.
8.1.24	תפיסות של "תיקון עולם", שינוי חברתי וצדק ומקומם בעולם הסייעוד	Mitchel, M', Wilson, S & ,Jackson, D. (2019). 'Forty years on since Alma Ata—Nursing and social justice. <i>Wilay</i> .715-716 , קריאת הרחבה – רשות: WHO. (1978). <i>Declaration of Alma-Ata</i> . Alma Atam, USSR: WHO.

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
		WHO. (1986). Ottawa Convention for the Advancement of Health. https://ecom.gov.il/Counter/alternative/HealthPublication/images/stores/HealthPublication/pdfs/149 .
	התרחבות מעגלים – ממרחב מקצועי למרחב ציבורי	https://www.haaretz.co.il/family/2023-07-20/ty-article-magazine/.premium/00000189-6d94-d2f8-afeb-7d9d40710000!lts=1696161470524&mid6578=open נטע הלפרין (2023) "רגע היסטורי: מספר שיא של צעירים אקטיביסטים בישראל, אתר הארץ. הקובץ נמצע במודל לנוחיות מי שאין להו/ מנוי. יערי, מי. (25 ינואר 2015). "אני ואתה נשנה את העולם" אקטיביסטים, ארגונים לשינוי חברתי והממשק ביניהם. אוחזר מתוך שתיל פיתוח קהילות וערוצי תוכן: https://shiftshatil.org.il/%D7%90%D7%A7%D7%98%D7%99%D7%91%D7%99%D7%A1%D7%98%D7%99%D7%9D
15.1.24	תפיסת צדק רווחה ובריאות ציבורית כמנוע לאקטיביזם בהיסטוריה של הסייעוד הישראלי	הכהן, ד'. (2019). ארוכת בת עמי. ב- ד' הכהן, מנהיגה ללא גבולות - הנרייטה סאלד, ביוגרפיה (עמ' 201-2015). תל אביב: עם עובד.
	הסייעוד כמתווה דרך לרפואה שוויונית כלל עולמית – דוגמאות עולמיות של אקטיביזם בסייעוד	Almeida DB, Silva GTR, Queirós PJP, Freitas GF, Laitano ADC, Almeida SS, et al. (2017) Portuguese nursing: history of the life and activism of Maria Augusta Sousa. Rev Esc Enferm USP. 2016; 50(3): 495-501. http://www.scielo.br/pdf/reeusp/v50n3/0080-6234-reeusp-50-03-0498.pdf
22.1.24	ארגז הכלים של הסייעוד האקטיביסטי – caring, פגיעות, הומניזם, מודל הוליסטי של בריאות,	https://www.impacttoolbox.org.il/ ארגז כלים להשתתפות אזרחית ואקטיביזם של צעירים/ות, קרן גנדיר, 2023 הדבר החשוב הוא לא לכבות את האש- חבילת טיפים לאקטיביסט המתחיל אידלמן, י'. (22 מאי 2019). פסיק, מגזין המכון הדמוקרטי. אוחזר מתוך המכון הדמוקרטי: https://www.democratic.co.il/2019/05/22/5608-2-3
	"הצטלבות דיכויים" כמושג יסוד בקריאה לפעולה	https://www.youtube.com/watch?v=ViDtnfQ9FHc Daoud, N., Saleh-Darawshy, N. A., Gao, M., Sergienko, R., Sestito, S. R., & Geraisy4, N. (2019). Multiple forms of discrimination and postpartum depression among indigenous Palestinian-Arab,

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
		Jewish immigrants and non-immigrant Jewish mothers. <i>BMC Public Health</i> , 1-14.
	אתיקה של דאגה	גיליגן, קי. (2016). התנגדות לאי-צדק: אתיקה של אכפתיות פמיניסטית. ב- להצטרף להתנגדות (עמ' 164-177). הקיבוץ המאוחד.
29.1.24	פוליטיקה של זהויות	כך הפכה פוליטיקת הזהויות לנשק לפירוק חברתי: https://mida.org.il/2018/10/18/%D7%9B%D7%9A-%D7%94%D7%A4%D7%9B%D7%94-%D7%A4%D7%95%D7%9C%D7%99%D7%98%D7%99%D7%A7%D7%AA-%D7%94%D7%96%D7%94%D7%95%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%9C%D7%A0%D7%A9%D7%A7-%D7%9C%D7%A4%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A7-%D7%97 על מגבלותיה של פוליטיקת הזהויות: https://www.haokets.org/2018/06/19/%D7%A2%D7%9C-%D7%9E%D7%92%D7%91%D7%9C%D7%95%D7%AA%D7%99%D7%94-%D7%A9%D7%9C-%D7%A4%D7%95%D7%9C%D7%99%D7%98%D7%99%D7%A7%D7%AA-%D7%94%D7%96%D7%94%D7%95%D7%99%D7%95%D7%AA המלצת צפיה לסדרה מומלצת בנושא בנטפליקס: Dear White People https://g.co/kgs/Jx8FiV
	אקטיביזם מכיל	Koschmann, K. S., Jeffers, N. K., & Heidari, O. (2020). "I can't breathe": A call for antiracist nursing practice. <i>Nursing Outlook</i> , 68(5), 539–541.
5.2.24	שינוי מלמעלה למטה – מפגש עם דמות ציבורית מהפוליטיקה הארצית או המקומית	https://www.ynet.co.il/news/article/hjryipaph מהמחאה - לבחירות המקומיות: "רוצים להיות במקומות המשפיעים, לא רק בכבישים" סיון חילאי, 2023, אתר YNET,
	המדריכה למהפכה grass roots – organizations – שינוי מלמעלה למטה – מפגש עם דמות מרכזית מעולם האקטיביזם ומחאות השטח	https://omny.fm/shows/hayot-kiss/173 המדריכה למהפכה – פרק מתוך הפודקאסט חיות כיס

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
12.2.24	היכרות מעשית עם כלים לשינוי: נייר עמדה, הודעה לעיתונות, מאמר דעה, הפגנה ושבייתה	מתוך החוברת: מדריך לאקטיביזם, בהוצאת שתיל. פרק שלישי: מדריך תקשורת עמודים: 43-34 https://wiki.sheatufim.org.il/w/uploads/sheatufim/c/c3/%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%A%D7%9C%D7%90%D7%A7%D7%98%D7%99%D7%91%D7%99%D7%96%D7%9D.pdf
	התנסות בכתיבת נייר עמדה	תחילת עבודה על המטלה הקבוצתית – המטלה תוסבר בכיתה.
19.2.24	השראה מתחומי אקטיביזם שאינם סיעוד – יצירתיות באקטיביזם ותפקידה במחאה – מפגש עם אמנית מחאה	אמנות המחאה: 10 היצירות והתנועות הכי מהפכניות בהיסטוריה: https://timeout.co.il/%D7%99%D7%A6%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%9E%D7%94%D7%A4%D7%9B%D7%A0%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%94%D7%99%D7%A1%D7%98%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%94/
26.2.24	חוק האחיות – המאבק שאין לו סוף....	אחות, סיעוד, מקצוע. (2014). ב- שי שחף, אחות טובה דיה (עמ' 38-21). תל אביב: רסלינג הצעת חוק הסיעוד (חוק האחיות) ח"כ אריה אלדד, הכנסת ה-17, 2008: https://www.nevo.co.il/law_html/law04/2008-3325.htm הגדרת תפקידי העוסקים במקצוע הסיעוד במדינות השונות: דוח של מ.מ.מ. 2017, הוגש לוועדה העבודה הרווחה והבריאות ונכתב ע"י פלורה קוך דוידוביץ'. אנא קראו עמודים 3-5 ולאחר מכן בחרו מקום אחד בעולם לקרוא עליו מתוך הדוח: https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/49be073c-b5e7-e611-80cc-00155d0206a2/2_49be073c-b5e7-e611-80cc-00155d0206a2_11_10730.pdf
	מחירי האקטיביזם	https://www.kan.org.il/Podcast/item.aspx?pid=10787 על הכשלון – פרק מתוך הפודקאסט חיות כיס.
4.3.24	מפגש במרפאת "וואהבת" – מרפאה לפליטים וחסרי מעמד בחיפה	Cuthill, F. (n.d.). Political representation for social justice in nursing: lessons learned from participant research with destitute asylum seekers in the UK. Nursing Inquiry, 23(3), 211–222. https://doi.org/10.1111/nin.12132
11.3.24		הצגת תוצרי העבודה הקבוצתית ופרידה מרגשת